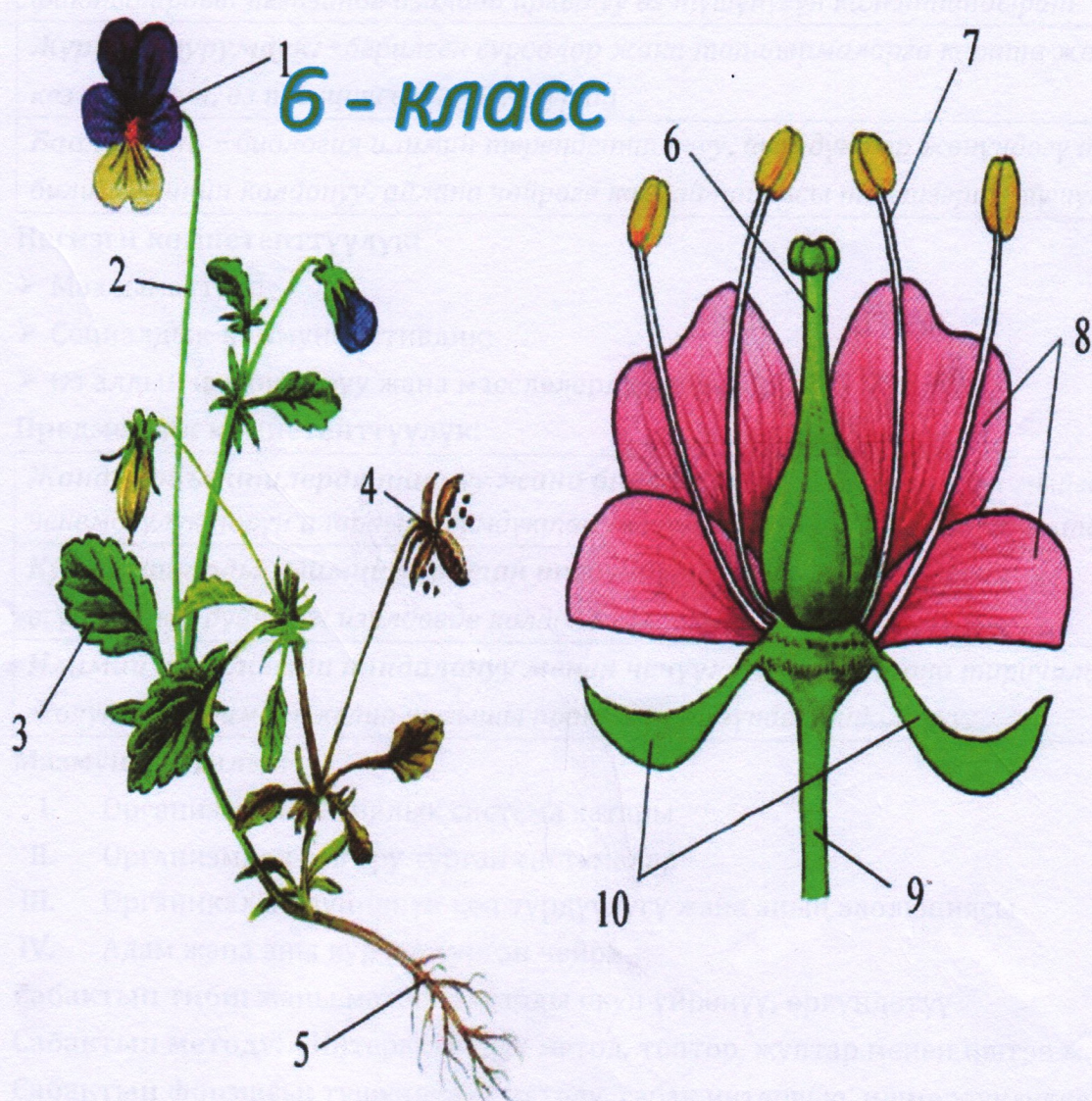

Сабактын иштелмеси

Биология

Мугалим: Чурпанова Лизо Чурпановна

2.09.2022 м

Текшерилген

А.А.

Сабагы: Биология

6 – класс

Сабактын темасы: Тиричилик жөнүндөгү илим жана анын пайда болушу

Сабактын максаты:

Билим берүүчүлүк: - биология жана тиричилик жөнүндөгү илимдин пайда болушуна карата берилген маалыматтарга ээ болуу. Өз алдынча берилген тапшырмаларды өздөштүрүү менен керектүү маалымат булактарын пайдаланышат;

Өнүктүрүүчүлүк: - биология илимине болгон кызыгуусун өнүктүрүү

Тарбия берүүчүлүк: - жаратылышка аяр мамиле кылууга тарбиялоо

Сабактын милдеттери:

Когнитивдик: - темага байланыштуу маалыматтар менен иштөө, фактылардын негизинде изилдөө аркылуу өз түшүнүгүн калыптандырат

Жүрүм –турумдук: - берилген суроолор жана тапшырмаларга карата жеке көз карашын, өз позициясын туюундурад

Баалуулук: - биология илимин тереңдетип окуу, өсүмдүктөр жөнүндөгү алган билимдеринин колдонуу, айлана чөйрөгө кандай пайдасы тийгизерин түшүнөт

Негизги компетенттүүлүк:

- Маалыматтык;
- Социалдык-коммуникативдик;
- Өз алдынча уюштуруу жана маселелерди чечүү;

Предметтик компетенттүүлүк:

Жандуу объектилерди таануу жана баяндоо: - жаратылыштын мыйзам ченемдүүлүктөрүн алардын өсүмдүктөр менен болгон байланышын аныктайт

Кубулуштарды илимий жактан түшүндүрүү: - алган билимдерин өсүмдүктөр дүйнөсүн изилдөөдө колдонот;

Илимий далилдерди пайдалануу менен чечүү: - биология жана тиричилик жөнүндөгү илимдин келип чыгышы практика жүзүндө пайдалануу;

Мазмундук тилке:

- I. Организм биологиялык система катары
- II. Организмден жогору турган системалар
- III. Органикалык дүйнөнүн көп түрдүүлүгү жана анын эволюциясы
- IV. Адам жана аны курчап турган чөйрө

Сабактын тиби: жаңы материалдарды окуп үйрөнүү, өркүндөтүү

Сабактын методу: -Интерактивдүү метод, топтор, жуптар менен иштөө ж.б.

Сабактын формасы: түшүндүрүү методу, сабак интервью, ишмердүүлүккө негизделген практикалык сабак, диалог ж.б.

Колдонулуучу каражаттар: окуу китептери, презентация, көргөзмө куралдар, ватман, маркер, презентация ж.б.

Сабактын жүрүшү:

Сабактын этаптары:

1. Уюштуруу (1-2 мүн)

Мугалим: Саламдашуу. Класстын жана окуучулардын сабакка болгон даярдыгын текшерүү, журнал боюнча жоктоо. Мотивация берүү.

Окуучулар: Саламдашуу. Биология сабагына окуу куралдарын даярдоо жана класстын тазалыгын сактоо. Бири- бирине жагымдуу маанай каалоо менен бирге сабакка көңүл бурушат.

2. Өтүлгөн темаларды кайталоо (5-6 мин)

Мугалим өтүлгөн темаларды кайталоо максатында акыл чабуулун өткөрөт "Акыл чабуулу"

1) Өсүмдүктөрдү изилдөөчү илими?

а) ботаника

б) зоология

в) биология

2) Өсүмдүктүн органы эмнеден турат?

а) тамыр жана сабак

б) гүлү жана сабагынан

в) тамыры жана жалбырактары

3) Орхидея гүлүндө байыр алган Богомола жаныбары гүлгө жуурулушуп кетет. Эмне себептен?

а) -себеби ал ошонун эсебинде жан сактайт. Ал ордунан жылбастан туруп жан келген чымын-чиркейлер менен азыктанат. Ошондой эле чегиртке сымалдан

бул жандык кайсы гүлгө консо, ошол гүлгө түспөлдөшүп кете алат +

б) Богомола жаныбары айлана чөйрөгө, аба ырайына карап ар түрдүү өзгөрүп түрү кубулуштарга ээ. аба ырайы суук болгон учурда гүлгө жашынып жан сактайт

в) Богомола жаныбары гүлдөрдүн буркураган назик жытын жакшы көрөт, мына ошондуктан ал бардык жытуу гүлдөргө жуурулушуп кетет алат. Анын ички жана сырткы организми өзгөрүп кетүү жөндөмдүүлүгү күчтүү.

2) Оору жугузуучу бактерияларды жок кылууга жөндөмдүү өсүмдүк?

а) пияз

б) помидор

в) банан

3) Дарактардын жалбырактары?

а) аба тазалайт б) зыяндуу заттарды жок кылат; в) дарылык касиети жок

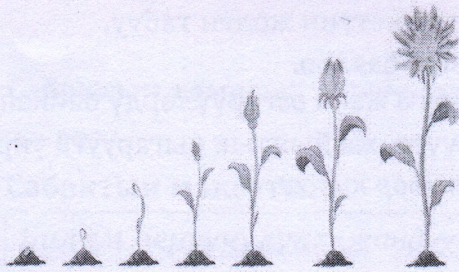
Окуучулар тесте берилген суроолордун жоопторун табышат

3. Жаңы теманы түшүндүрүү (5-6 мин)

Мугалим жаратылышта өсүмдүктөр, жаныбалар, бардык эле тирүү организмдерди кунт коюп карасак, алардын ар бири өзүн өзү камсыз кылып турганын байкайбыз.

Мисалы өсүмдүктөр өзүнө өзү азык затты денесинде түзүп алып, анын эсебесет, гүлдөйт, уругу жетилип, анан кайра өзүндөй жаңы өсүмдүк өсүп чыгат

Ал гана эмес жаныбарлар да азыктаныш үчүн аракеттенет да өз алдынча жашай алат, төлдөйт, анан жетилип өз тиричилигин өткөрөт.

➤ Тиричилик деген эмне?

Окуучулардын варианттары

Мугалим окуучулардын жоопторун толуктай кетет. -Өсүмдүктөр да жаныбарлар да бардык эле тирүү организмдер айлана - чөйрө менен байланышта болуп, бири-бири аркылуу азыктануу чынжырын гана түзбөстөн, өз тиричилигин өткөрүшөт.

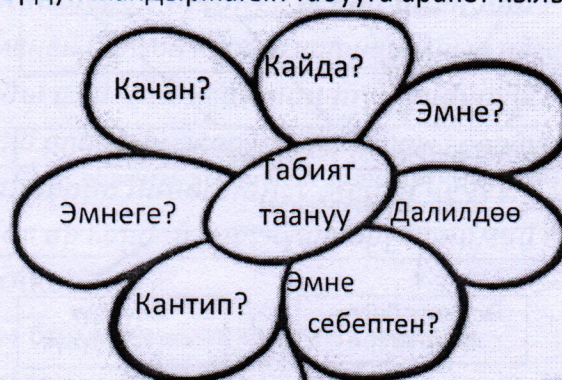
Демет тиричилик –бул тирүү организмдедин өзүн өзү тейлөөсү, башкаруусу, өзүнө окшогон организмдердин жаратуу, тукум уулоо процесси.

Окуучулар биология жана тиричилик жөнүндөгү илимдин пайда болушуна карата берилген маалыматтарга ээ болушат. Өз алдынча берилген тапшырмаларды өздөштүрүү менен керектүү маалымат булактарын пайдаланышат;

4. Жаңы теманы бышыктоо (15-20 мүн)

Өз алдынча иштөө

Айлана чөйрөдө болуп жаткан өзгөрүүлөр бардыгыбызга кызыгууларды жаратып келет. Мисалы: өсүмдүктөр климаттын өзгөрүшүнө карап кандай өзгөрүүлөргө дуушар болушат, жалбырактардын саргайышы, күн менен түндүн алмашышы, канаттуулар менен жаныбарлар, адамдардын өз ара байланышы. Аларды билүү үчүн дайыма биз көптөгөн суроолордун жандырмагын табууга аракет кылып көрөбүз.

Окуучулар ромашка гүлүн пайдалануу менен жаратылышка болгон кызыгуусун мисалдарды келтирүү менен далилдеп берет.

Бизди эмне курчап турат???

Өз алдынча иштөөнүн этаптары:

- 1-кадам. Иштин максатын аныктоо
- 2-кадам. Таанып билүү милдетин конкреттештирүү.
- 3-кадам. Ишти аткарууну пландаштыруу.

4-кадам. Иштин мазмунуна адекваттуу аракеттин жолун табуу.

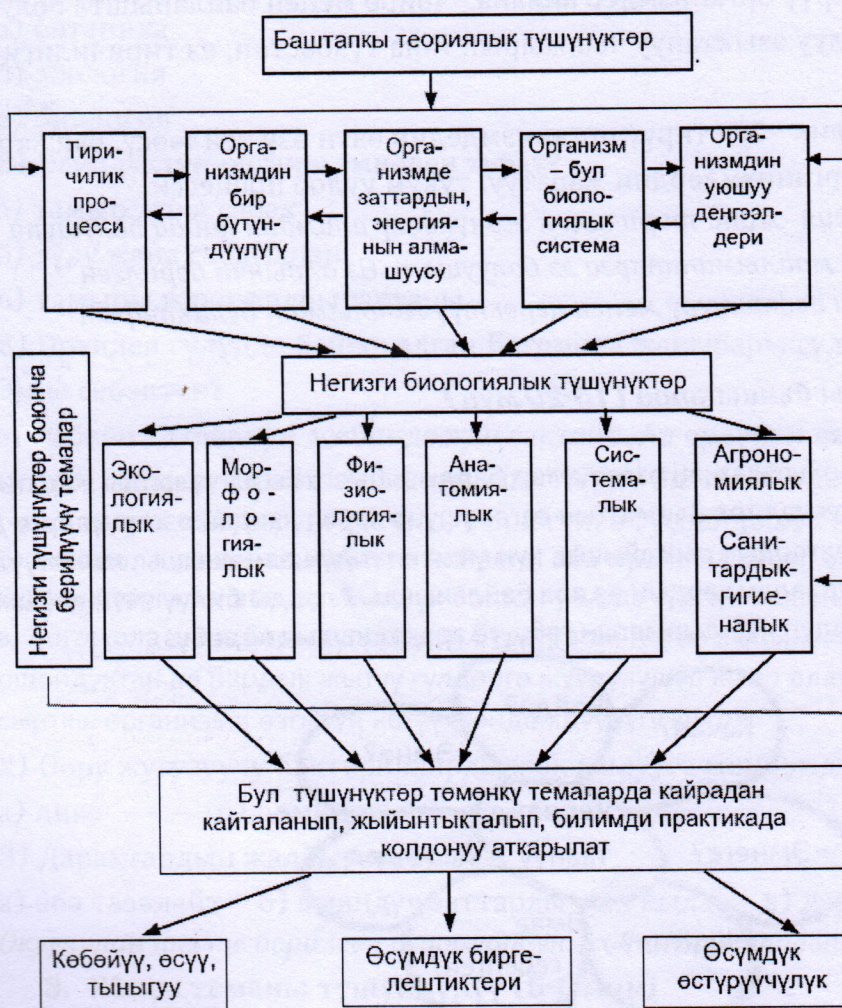
5-кадам. Ишти жүзөгө ашыруусу жана аны баалоо.

6-кадам. Жаратылышка байкоо жүргүзүүгө жана өзгөрүүлөрдү байкап алардын пайда болуу себептерин таба билүүгө, жыйынтык чыгарууга үйрөнгүлө
Өз алдынча иштөө технологиясына төмөнкүлөр кирет:

- таблица-синтез стратегиясы,
- бортовой журнал стратегиясы,
- окуу китебиндеги керектүү маалыматтар менен иштөө
- оң-терс-кызыктуу ыкмасы, эки бөлүктүү күндөлүк ж б.

цитата	комментарий

Схема менен иштөө

Окуучулар жаратылыштын мыйзам ченемдүүлүктөрүн алардын өсүмдүктөр менен болгон байланышын аныктайт. Алган билимдерине карата изилдөөлөрдү жүргүзүшөт.

5. Рефлексия (3-5 мүн)

6. Сабакты жыйынтыктоо (3-5 мүн)

7. Үй тапшырмасы

8. Баалоо